

חידון שעשועון מחלקי המים לקטנים ולגדולים

חידון מס' 6: על סדר ההגדה¹

פתיחתא – אקדמות מילין

- א. יש הבדלים גדולים בדרגת קושי השאלות. ניסינו לערוך אותם, תחת כל קטע של ההגדה, מהקל את הכבד, מהבן הרביעי, לבן השלישי ולראשון, אבל לא בטוח שתמיד הצלחנו. בעל הסדר צריך להתכונן קצת לחידון, כחלק מההכנות לליל הסדר, ולנווט במהלך הסדר לאיזה ילד הוא מפנה איזו שאלה ואילו שאלות הוא פותח לכלל המשתתפים.
- ב. במשפחתנו נהוג שבעל הסדר הולך בערב החג לשוק מחנה יהודה (אפשר גם לשווקים ומקומות אחרים) ומצטייד במלוא השק "קליות ואגוזים" כמסורת ישראל סבא (פסחים קיט ע"ב) ומחלקם לפותרים במקום. הילדים מתחרים למי יש יותר אגוזים. ויש שנהגו לתת גדלי אגוזים שונים: מלך, לוז, שקד וכו',² לפי קושי השאלה. יש שפודים אגוזים אלה לאחר החג במעות ויש שמפצחים ואוכלים, או מסייעים בהם לאמא לעשות עוגת שקדים – הכל כמנהג המקום והמדינה.
- ג. לא חייבים לסיים את כל השאלות בליל החג. אפשר להשאיר מקצתן ל"שולחן עורך", לסעודת החג שלמחרת, לאחה"צ ולהזדמנויות משפחתיות אחרות, כולל נסיעות ארוכות, במהלך החג וחול מועדו.
- ד. זה לנו החידון השישי ואם חזרנו על שאלות מחידונים קודמים, עם שואבי המים הסליחה. החידוש הפעם הוא במיקום השאלות "על הדף" ולפי רצף ההגדה. למקצת מהחידונים הקודמים, ראה [אתר מחלקי המים – פסח](#) (חידון מס' 1, 2, 3 בצד ימין).

קערת הסדר

1. הסבר את הפריטים שעל קערת הסדר
2. רמזים לפריטי הקערה:
  - גם בגוף האדם וגם בהשאלה לקב"ה
  - מחלת ילדים
  - טיט טעים
  - מסכת במשנה
  - אשכולות ענבים שלא הבשילו
  - במגילת אסתר
3. מכיל שלושה פריטים כמו העולים לתורה בימי שני וחמישי

סימני הסדר

4. כמה מנגינות שונות אתה מכיר לסימני הסדר?
5. איזה סימן הכי ארוך ואיזה סימן הכי טעים?
6. מַדְבָּר. קפד ראשו – חלק בגוף בעל חיים. איזה סימן זה?
7. האם תוכל לומר את סימני הסדר מהסוף להתחלה?
8. חמישה עשר מי יודע? עוד שניים לפחות בהגדה, אם לא מצאתם כאן, נגיע בהמשך.
9. ספר הלכה חשוב שנמצא בסימני הסדר (בשינוי לשון קל)
10. האם אתה מכיר ראשי תיבות לסימני הסדר?

¹ זה לנו החידון השישי והפעם על סדר נוסח ההגדה, למען אשר ישובצו החידות והשעשועונים במהלך קריאת נוסח ההגדה. ואם נחזור במקצת על חידוני השנים שעברו. עם שותי ארבע הכוסות ואוכלי המצה, המרור והכרפס – הסליחה. ראה [חידונינו הקודמים באתר מחלקי המים](#).

² כשל"פ גל"קט.

קידוש

11. פסח באהבה אחת, שבת באהבה שלוש – הסבר
12. אם פסח חל בשבת אומרים: מקדש השבת, ישראל והזמנים. למה דווקא הסדר הזה?
13. יש בלילה זה ארבע כוסות: הכוס הראשון הוא על ...., השני הוא על ....., השלישי הוא על .... והרביעי הוא על .... והחמישי?
14. מה זה יקנה"ז?

רחץ

15. כאן רוחצים ידיים, מי רחץ רגליים? מי רחץ כפיים ומי רחץ פנים?
16. מי רחצה ביאור (על יד היאור)?
17. מי רחץ בירדן והתרפא?
18. מי רחצה וירדה אל הגורן?
19. מדוע לא מברכים "על נטילת ידיים"? מדוע רק בעל הבית רוחץ את ידיו?
20. מה מקור ׀ משמעות הביטוי "רוחץ בניקיון כפיו"?

כרפס

21. אילו ירקות נוהגים לקחת לכרפס?
22. מצא קשר לחג הקודם (רמז: למגילת אסתר פורים)
23. סימן על הכרית

יחץ

24. מי חצה את מחנהו לשניים?
25. מי חצה את צבאו לשניים?
26. איזה שבט נחצה לשניים?
27. מי רצה לחצות בן אדם לשניים?
28. איזה קטע, מתפילה ידועה, נחצה בהגדה לשניים?

הא לחמא עניא

29. הסבר, מה זה "לחמא עניא"
30. "כל דכפין ייתי ויכול" – כל מי שרעב יבוא ויאכל. "כל דצריך ייתי ויפסח" – כל מי שצריך יבוא ויפסח. מה זה "יפסח"?
31. ומי אמר שאין לחם בליל הסדר! ויש עוד ארבעה בהגדה ובליל הסדר – מצא אותם.
32. "הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים" – מה עוד אכלו אבותינו במצרים. רמז ראשון: דברים בכלל לא רעים. רמז שני: במדבר פרק יא.

מה נשתנה

33. מה זה "מטבילין"?
34. צומת כבישים מרכזית בארץ נזכרת כאן, איזו היא? איפה היא חוזרת בהמשך ההגדה (למטיבי לכת)?
35. אגב צמתים, מאיזו צומת יש להתרחק בפסח?
36. הלילה הזה רק רבים, הכיצד?
37. בזמן שבית המקדש היה קיים, היה נוסח קצת אחר ל"מה נשתנה" – האם אתה מכיר אותו?

עבדים היינו

38. ספר הלכה חשוב שנמצא בקטע הזה
39. מאיפה באמת יודעים שגם מי שהוא חכם ונבון וידע את התורה צריך בלילה הזה לספר סיפורים ולא ללמוד תורה?

מעשה ברבי אליעזר – הסבת החכמים בבני ברק

40. האם זה נראה לך מנומס שהתלמידים מעירים לרבנים שהגיע זמן להתפלל שחרית? האם יש לך הסבר להתנהגות הזו?
41. מי היה הרבי שאירח את כל החכמים? מי גר בבני ברק?
42. באיזו תקופה בערך הייתה אסיפת החכמים הזו?
43. כל שאר החכמים באו, כל אחד מעיר אחרת לבני ברק לליל הסדר. כמה אתה מכיר?
44. למטיבי לכת מאד: יש עוד התכנסות של חמישה חכמים אלה (רמז: כשאחד מהם היה חולה). איפה?

ארבעת הבנים

45. כמה עוד ארבעה אתה מכיר בליל הסדר?
46. מתי להיות "יוצא מן הכלל" זה לא טוב?
47. לאילו שני בנים נותנים בעצם את אותה תשובה?
48. מה פירוש המילה "אפיקומן"?
49. מה פירוש "הקהה את שיניו"? האם זה מזכיר לך פסוק מסוים בתנ"ך? (רמז: קשור באבות ובנים).
50. שני בנים אומרים בעצם דבר דומה, רק האחד יותר בנימוס ובכבוד והשני בלגלוג. תוכיח

מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו

51. זוג תאומים מסתתר כאן, מי הם?
52. מי היה הסבא של יצחק אבינו? ומי היה הדוד שלו?
53. על מי מדובר כאן? מי הם אבותינו שהיו עובדי עבודה זרה?
54. האם תוכל למצוא את הפרק בספר יהושע שזכר כאן?
55. מאיפה בא השם "עברי" ומה פירושו?
56. מה זה "ברית בין הבתרים" ולמה היא נקראת כך?
57. המספר 400 שמוזכר כאן קשור באברהם, מצא עוד 400 שקשור באברהם (לא בהגדה).
58. $210 = 400$ הכיצד?

ברוך שומר הבטחתו - והיא שעמדה

59. איזו חברת אוטובוסים נזכרת כאן?
60. מי היא שעמדה לאבותינו ולנו? על מי או מה מדובר כאן?

צא ולמד

61. לבן היה רמאי, איך יודעים את זה?
62. ללבן היו הרבה נכדים. מנה לפחות ארבעה.
63. מה פירוש שהיו ישראל "מצוינים" שם? היו במצרים בחינות ולימודים? זו עבודת הפרך?
64. מה פתאום ערים מסכנות? מי הרביץ להם?
65. שם של פרעה.
66. לאיזו ארץ עולים ומאיזו ארץ עולים?
67. רמז לנקבת הגמל
68. הבנים עושים חיים קשים להורים
69. הקטע מהתורה שנמצא (נדרש) בחלק הזה של ההגדה שייך בעצם לחג אחר. מהו החג ומאיפה נלקח החלק הזה מהתורה?

ויוציאו ה' ממצרים

70. איפה נזכרת כאן בירת מדינת ישראל?
71. אומרים שאין עשן בלי אש – תוכיח מהקטע שלנו.

72. יש כלל בהלכה: "מצווה בו יותר מבשלוחו". הסבר כלל זה ומצא איפה הוא נמצא בקטע שלנו?
 73. מה הנס הראשון שמשה עשה עם המטה? אילו נסים נוספים? איפה ה' אמר למשה דווקא לא להשתמש במטה?
 74. המילה מטה משמשת בלשונונו היום במשמעות נוספת. מה היא? האם לפי דעתך יש קשר בין המטה שבהגדה והמטה האחר שבשימוש בימינו?

עשר המכות

75. איזו מכה בכלל לא עריבה למרות השם שלה? מה קרה שם במכה זו?
 76. רמזים למכות (לא לפי הסדר):
- אוי, נורא מגרד לי (שתי מכות)
  - אני לא רואה שום דבר
  - וואי, איזה חיות מפחידות.
  - תגיד, יש לך קצת מים בשבילי?
  - מה זה הרעש והקרקורים האלה מסביבי?
  - מה זה הענן המזמזם הזה שמכסה את השמים?
  - אני לא סובל את אחי הגדול, הוא מרביץ לי וממש לא נחמד אלי.
  - תראה חרנפר, כל הפרות והתרנגולות שלנו חולות, אני חושבת שהן הולכות למות.
77. $10 = 250$, הכיצד? תסביר את החשבון.
 78. משה לא היכה על היאור ונתן לאהרון לעשות את זה. יש לך רעיון למה?
 79. אצל מי הכבד היה בלב (זה מהתורה לא ישירות מההגדה)?
 80. יש גם מלאכים רעים או רק טובים?
 81. באיזו מכה החרטומים התייאשו והתחילו לחשוב שה' באמת חזק מהם?
 82. באיזו מכה המצרים וכל עבדי פרעה התייאשו ובקשו מפרעה שישלח את בני ישראל?
 83. מי בזמננו השתמש במשפט: "שלח את עמי"? איך אומרים את זה באנגלית? מי השתמש במשפט האנגלי?
 84. אילו מכות אהרון עשה? אילו משה? ואילו הקב"ה בעצמו?
 85. יש מכה אחת שלא כתוב בה בתורה שה' הבדיל בין בני ישראל ובין המצרים (ספר שמות פרק ח) וגם לא כתוב שהיא נפסקה, ובאמת הרבה ילדים סובלים ממנה עד היום, מה היא?

דיינו

86. חמישה עשר מי יודע?
 87. אילו עוד "מעלות" אתה מכיר?
 88. עשה לנו צרות בפורים, אכלו אותו ארבעים שנה.
 89. ה' עשה שלושה ניסים בים, אילו הם?
 90. השבת ניתנה לנו לפני מעמד הר סיני? איפה?
 91. יש מעלות בחג אחר, דומה קצת לפסח. מהו החג ומה הן המעלות?

פסח, מצה ומרור

92. מה זה ה"פסח" שאכלו בזמן בית המקדש ועכשיו לא?
 93. מתי חל הפסח?
 94. מי השתחוה ומי לפני שלושים יום לא הסכים להשתחוות. מי הוא זה?
 95. למה אוכלים מצות בפסח? כאן יש סיבה אחת, אבל בהתחלת ההגדה אמרנו סיבה אחרת? מה היא?
 96. בני ישראל יצאו ממצרים מהר. איך אומרים "מהר" בלשון ההגדה ואיך זה כתוב בתורה?
 97. "אם אין לחם, תאכלו עוגות" – פתגם ידוע. איך זה קשור להיסטוריה הכללית ואיך להגדה שלנו?
 98. אילו עבודות עשו בני ישראל במצרים במיוחד?

גאולה – שירה – הללויה – סוף מגיד

99. בכל דור ודור וכו' – בקטע זה נמצאים שניים מארבעת הבנים. מי הם?
 100. לפיכך אנתנו חייבים וכו' – בקטע זה יש שוב רמז לחג קודם ולמה שקוראים בו. מהו חג זה? מה הקטע?
 101. איך נקראת שקיעת השמש?
 102. אילים, צאן – אילו בעלי חיים אחרים נזכרו עד כאן בהגדה? שאלה זו תחזור בהמשך.
 103. מי זה רוקד כאן? שניים!
 104. מה זה זבחים ומה זה פסחים?
 105. בברכת הגאולה נעלם אחד מקודקודי המשולש של רבן גמליאל. מי הוא ולמה נעלם?
 106. נחזור על שאלה שכבר שאלנו: יש בלילה זה ארבע כוסות: הכוס הראשון הוא על ...., השני הוא על ....., השלישי הוא על .... והרביעי הוא על .... והחמישי?

רחצה – מוציא מצה – מרור – כורך

107. מה כמות המצה שצריכים לאכול בשביל לקיים את המצווה? אילו שיעורים ומדות אחרות אתה מכיר?
 108. מי היה הלל? איפה נולד? איזה סיפור אתה יודע עליו? מי היה בן הזוג שלו ללימוד תורה?
 109. מה שהלל עשה היה בעצם בפסח שני: מה זה פסח שני?

שולחן עורך

כאן אפשר להשלים את כל השאלות שלא הספקנו מקודם וגם חידונים נוספים והעיקר, לא לשכוח לאכול טוב!

צפון – ברך: שיר המעלות וברכת המזון

110. כאן חוזר הבן החכם. הסבר.
 111. וואדיות בדרום.
 112. מה זה "נושא משך הזרע"?
 113. שם של מושב בארץ בברכת המזון.
 114. אריות בברכת המזון.

שפוך חמתך – כוסו של אליהו

115. כאן שופכים. ואיפה פותחים (פעמיים לפחות, יש שלושה), ואיפה כורכים, ואיפה מוזגים, ואיפה מטפטפים ואיפה גומרים – כולם בליל הסדר.
 116. בקטע זה מסתתר שמה של שכונה בירושלים. מי זו?
 117. מה זה תיק"ו ואיך זה קשור לכוסו של אליהו?
 118. מה באמת עושה אליהו בליל הסדר? איך הוא קשור ליציאת מצרים? האם יש גם משיח בהגדה?

עד כאן לפעם זו. נשלים בעזרת השם בשנה הבאה!

המשך הלל

נרצה

פיוטים ופזמונים

חג שמח וליל סדר מהנה
 מחלקי המים